

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

“Lokale omroep: Parel van de lokale democratie”

1. Opzet

1. Toelichting titel: Lokale omroep: Parel van de lokale democratie
2. Korte geschiedenis
3. Wat is er van die eerste lokale omroepen geworden ?
4. Lokale omroepen: de ontwikkeling door de jaren
5. Taak en rol publieke lokale omroep
6. Taak en rol lokale overheid
7. Samenvatting en conclusies

‘Information is the currency of democracy’

‘Information is the currency of democracy’ is een gezegde dat afkomstig is uit de Verenigde Staten. Het drukt het belang uit van goede informatie voor het functioneren van de democratie. Dirk Koning, stationmanager van een modern multi-media centrum in Grand Rapids gebruikt deze uitspraak om het belang van onafhankelijke en toegankelijke lokale niet-commerciële media te onderstrepen.

De Nederlandse vertaling zou kunnen luiden: ‘Informatie is het betaalmiddel van de democratie’, maar dat klinkt niet zo mooi. ‘Smeermiddel’ of ‘ruilmiddel’ klinkt nog slechter. Vandaar: ‘Lokale omroep, Parel van de lokale democratie’. Dat betekent niet dat ik lokale omroep als overbodige luxe beschouw, nee, een democratie verdient wel degelijk zo’n sieraad: lokale democratie kan niet zonder een onafhankelijke informatie- en communicatievoorziening.

2. Korte geschiedenis

Het begon allemaal in 1971, nu alweer 30 jaar geleden. In Melick Herkenbosch, Midden Limburg, opent burgemeester Frans Fey het eerste lokale kabelnet. Kabelnetten werden toen vooral aangelegd als centrale antenne-inrichtingen, tegen de antennewouden. En een ‘nieuw product in de markt zetten’ *tegen* iets is niet erg vruchtbaar: er was behoefte aan een ‘unique selling point’ (overigens allemaal modernistische markteting terminologie die van latere datum dateert).

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

Creatief en vooruitstrevend als men toen al was in Limburg werd dit USP gevonden in lokale tv-uitzendingen op het lokale kabelnet: de opening van het kabelnet door de trotse burgermeester Fey kon in enkele tientallen Melick-Herkenbosche huishoudens live gevolgd worden.

Vragen in het Tweede Kamer. Want wat in Melick kon, kon ook in andere gemeenten op kabelnetten, en als het zou blijven bij betrekkelijk onschuldige lokale gemeentelijke uitzendingen, oké. Maar wat als de commercie, erger nog, de buitenlandse commercie er mee aan de haal zou gaan? Daartegen moest het publiek, de publieke omroep en de pers beschermd worden. Het gat in de omroepwet werd dan ook snel gedicht.

Pas drie jaar later werd, onder grote druk van plaatselijke initiatieven, een experimentele regeling van kracht. Drie jaar lang kregen lokale omroepen in Melick-Herkenbosch, Dronten, Goirle, Zoetermeer, Deventer en de Bijlmer (Amsterdam) de kans zich te bewijzen. De centrale overheid stelde daarvoor zelfs geld beschikbaar, ongeveer 100.000 gulden per omroep per jaar voor een periode van drie jaar.

3. Wat is er geworden van deze omroepen?

Of, beter gezegd, wat is er in deze zes plaatsen over van lokale omroep?

Eerst:

RTV Melick Herkenbosch: De omroep bestaat nog steeds maar van een echt florissant bestaan kan niet gesproken worden. Melick-Herkenbosch is inmiddels gemeentelijk geherindeeld tot de nieuwe gemeente Roerdalen en dat heeft geleid tot een uitbreiding van het aantal inwoners van ongeveer 7.000 naar nu ruim 10.000. In 1990 was het aantal tv-uren nog 110, nu ongeveer 50. 3 Tv-programma's per maand: de raadsvergaderingen, een voorbeschuwing daarvan en een cultureel programma. Voor deze drie programma's betaalt de gemeente ongeveer 50.000,- per jaar. 15 vrijwilligers verzorgen deze programma's.

Dronten: Daar zond sinds 1974 de VLOD (Vereniging Lokale Omroep Dronten) televisieprogramma's uit. De studio was centraal gehuisvest in de roemruchte Meerpaal. In 1999 is de gemeentelijke subsidie stopgezet en daarmee werd het doodvonnis getekend: de VLOD bestaat niet meer.

Goirle: De LOG, jarenlang het paradepaardje van de Nederlandse lokale omroepen. Delegaties uit allerlei landen (o.a. uit China!) bezochten de studio in het centrum van Goirle en ze werden ontvangen door een trotse burgermeester, Van den Wildenberg. De LOG zendt nog steeds uit, dagelijks radio en wekelijks tv-uitzendingen. Het gaat niet altijd even gemakkelijk, diverse crises zijn inmiddels overleefd, maar Goirle laat zich de LOG niet zo gemakkelijk meer afnemen.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie **Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001**

Zoetermeer: in deze plaats is is begonnen met enkele tv-uitzendingen, maar eigenlijk al snel gekozen voor lokale radio. En, hoewel de zendmachtiging inmiddels verschillende keren is overgegaan in andere handen, is er nu nog steeds een florerende lokale radio. Daarnaast wordt er incidenteel tv uitgezonden, is er een lokale kabelkrant (officieel heet dat tekst-tv) en heeft de omroep een mooie website (<http://www.zoetermeerfm.nu>).

Deventer: Wie kent nog de KOD, KabelOmroepDeventer ? Die bestaat niet meer, maar lokale omroep is weer volop aanwezig in Deventer. De radio werkt samen met de plaatselijke huisomroep. Een aparte stichting ‘Deventer Televisie’ verzorgt wekelijks televisie-uitzendingen. Daarnaast wordt een uitgebreide website verzorgd.

Als laatste: *de Bijlmer*. Deze plaatselijke buurttelevisie is allang vervangen door een echte Amsterdamse oplossing: een nieuwe zendgemachtigde SALTO waaronder allerlei lokale omroepvormen hun plaats hebben gevonden:

- het professionele AT5 (dat zo succesvol is dat het binnenkort de regionale tv Noord Holland overneemt, hoewel sommigen beweren dat het andersom is, zeker nu net bekend geworden is dat Paul de Leeuw, de rasechte Rotterdammer, te duur is geworden...)
- Open kanaal televisie op twee kabelkanalen: waarop allerlei groeperingen uitzendingen kunnen verzorgen, van professionele migrantenomroep tot buurtzenders, van kunstenaars tot plaatselijke krakersbewegingen.
- 4 etherradiozenders en 2 kabelradiokanalen (waarvan een voor de rechtstreekse uitzendingen van de gemeenteraad), ook weer met programma’s van allerlei groeperingen.

Kortom: in Amsterdam een zeer bloeiend lokaal omroeplandschap, uniek voor Nederland net als wel meer in Amsterdam nergens anders in Nederland kan.

Samenvattend:

In Melick-Herkenbosch (nu voor Roerdalen) lijkt de situatie van de lokale televisie weinig rooskleuring maar de omroep zendt nog steeds uit.

In Dronten is de lokale tv-omroep helemaal verdwenen.

In Goirle is weinig veranderd, te weinig vinden ze daar en er wordt nu hard aan vernieuwing en versterking van de lokale omroep gewerkt.

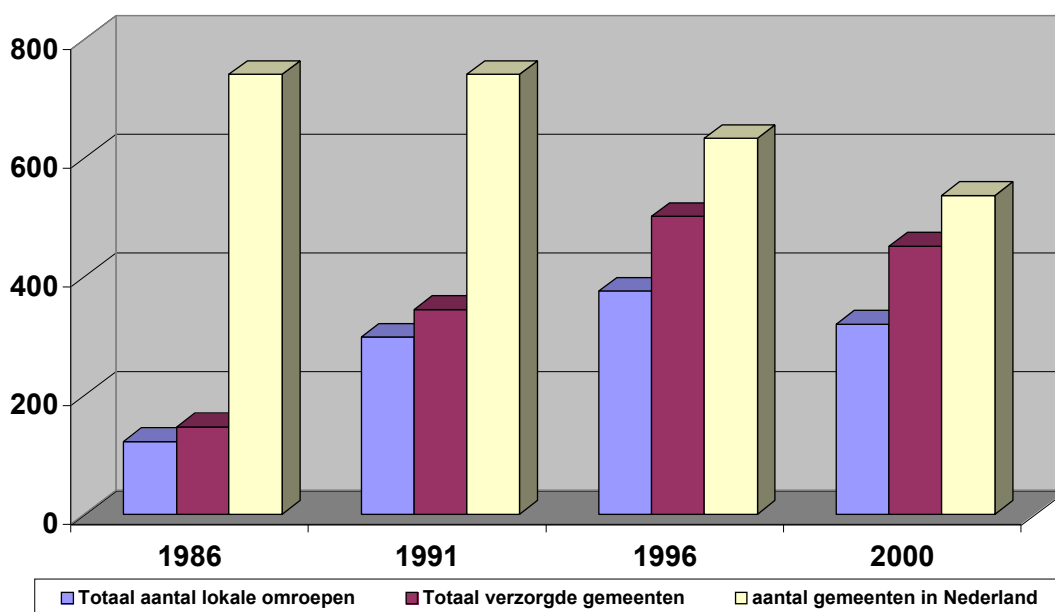
In de overige drie gemeenten, Zoetermeer, Deventer en Amsterdam floreert lokale omroep. Niet probleemloos, wel creatief, meer en meer multimediaal en met inzet van een groeiend aantal betaalde medewerkers met daarnaast honderden vrijwilligers.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

4. Lokale omroepen: de ontwikkeling door de jaren

Ontwikkeling aantal lokale omroepen

Percentage verzorgde gemeenten	20%	47%	79%	84%
--------------------------------	-----	-----	-----	-----

Sinds begin jaren tachtig groeide lokale omroep snel. Van 6 in 1982 naar 122 in 1986 naar 310 nu. De groei wordt nog duidelijker zichtbaar als we kijken naar het aantal gemeenten, dat lokale omroep heeft: het aantal gemeenten met een lokale omroep is vanaf 1985 gegroeid van 20% naar 84%.

In cijfers: op dit moment zijn in ongeveer 450 van de 500 gemeenten lokale omroepen.

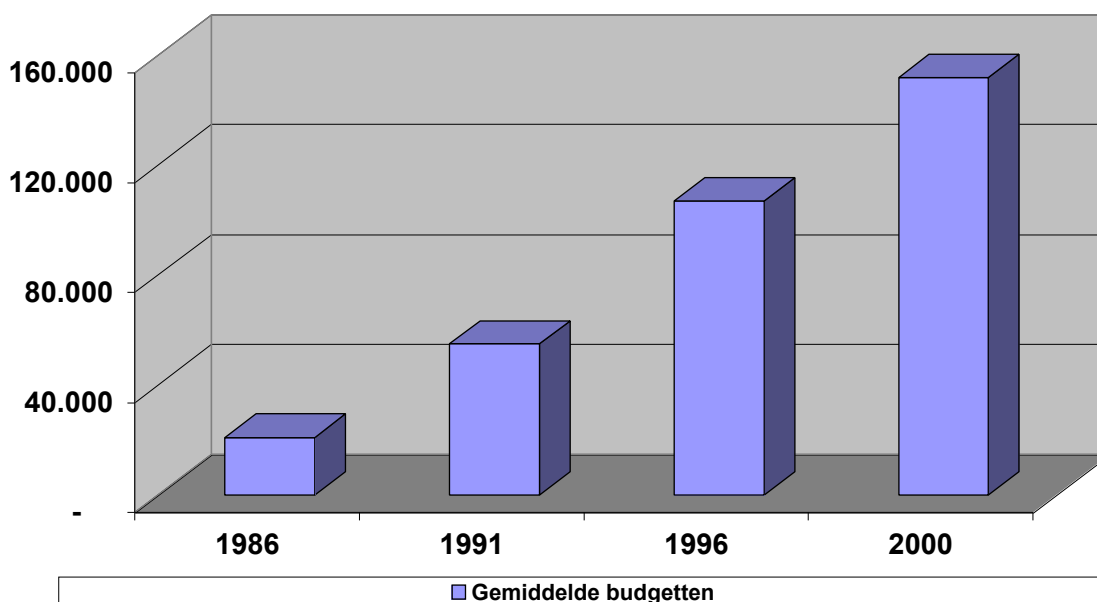

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

Op de volgende grafiek is de groei van de budgetten van de lokale omroepen duidelijk zichtbaar: van gemiddeld 20.000,- in 1986 naar gemiddeld ruim 150.000,- in 2000. De cijfers zijn niet voor de inflatie gecorrigeerd, maar deze verzevenvoudiging van de budgetten is een hele prestatie. Menig speculant zou blij zijn met zo'n rendement op zijn aandelenportefeuille. Later kom ik nog terug op de inkomstenbronnen, vooral natuurlijk op de gemeentelijke bijdragen.

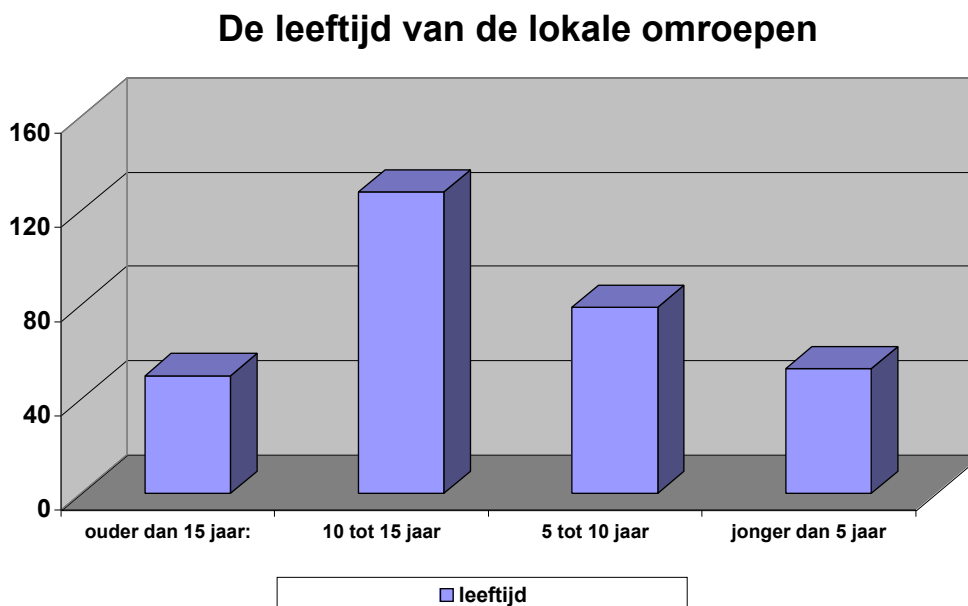
Financiering lokale omroepen

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

Hieronder een overzicht van de leeftijd van de lokale omroepen:

Links ziet u het aantal omroepen, dat al ouder is dan 15 jaar. 2de van links: 10 – 15 jaar, dan 5 – 10 jaar en rechts de relatief jonge lokale omroepen: jonger dan 5 jaar.

Bijna 180 van de nu in totaal 310 lokale omroepen bestaat al meer dan 10 jaar, 50 zijn er zelfs al ruim 15 jaar actief.

Nog een laatste indicatie van de kracht van lokale omroep: Lokale omroep begon als kabeltv, in 1986 kwam de FM-band voor lokale etherradio beschikbaar en half jaren 90 werd internet actueel. Lokale omroepen maken steeds vaker gebruik van alle mogelijkheden: radio, televisie, kabelkrant, teletekst en internet. Het gemiddeld aantal media per lokale omroep is sinds 1995 gegroeid van 1,6 naar 2,4 in 2000.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

Stand van zaken in 2001:

Nederland		Aantal	Inwoners
Lokale Omroepen		316	
Gemeenten met lokale omroep		445	14.335.000
		Aantal	Bevolk.
Lokale Radio		361	14.027.000
Lokale Televisie		102	7.029.000
Lokale Tekst-TV		100	3.095.000
Lokale Teletekst		58	4.849.000
Lokale Omroep Website		297	11.169.000

De conclusie uit deze cijfers is duidelijk:

Als er eenmaal een lokale omroep ergens is, dan is die moeilijk weg te krijgen. De lokale omroepen beklijven, ondanks allerlei problemen en vooroordelen (hoe vaak hebben we niet moeten horen dat het iets van voorbijgaande aard was, dat kon nooit met al die vrijwilligers, etc.) .

Inmiddels is het een niet meer weg te denken bedrijfstak met een gezamenlijke omzet van ongeveer 45 miljoen gulden per jaar.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

5. Taak en rol publieke lokale omroep

Lokale omroep startte in de jaren zeventig als een 'instrument voor samenlevingsopbouw', mooi passend binnen die tijdgeest. In de jaren tachtig verschoof de aandacht naar de informatie- en communicatiefunctie: lokale omroep werd meer en meer gezien als een journalistiek medium dat de leemte moest opvullen die de verdwijnende lokale pers achterliet. Nog steeds verdwijnen er regionale titels: het Arnhems Dagblad is vorige week voor het laatst verschenen en ook in het noorden zijn recentelijk nog krantentitels gesaneerd.

Lokale omroep is publieke omroep, en sinds de laatste wijziging van de Mediawet is de taak als volgt vastgelegd:

"De publieke omroep heeft tot taak het op (...) lokaal niveau verzorgen van een pluriform en kwalitatief hoogstaand aanbod van programma's voor algemene omroep op het gebied van informatie, cultuur, educatie en verstrooiing (...)"

Naast deze taak is er ook nog een programmavoorschrift dat vereist dat minimaal 50% van de programma's van informatieve, culturele of educatieve aard is. Dit is een mooie taakstelling, maar hoe vullen lokale omroep dat in de praktijk in ?

De woordvoerder van het Commissariaat zal daar vanmiddag misschien meer aandacht aan besteden. Die sturen jaarlijks mooie rapporten naar Den Haag en elke lokale omroep wordt jaarlijks onder de loep genomen.

Voor mij staan de informatieve en communicatieve functies bovenaan. Lokale omroep moet aandacht besteden aan wat er allemaal gebeurt in haar plaats. Doordat lokale omroep zo dicht bij die gebeurtenissen en bij haar publiek zit verkeert zij in een unieke positie: de programma's gaan over onderwerpen die mensen direct raken. Voor veel andere media, bijvoorbeeld de regionale omroepen of de commerciële 'hart van Nederland'-achtige programma's, zijn alleen die lokale onderwerpen de moeite waard, die ook voor publiek buiten de betreffende plaats interessant zijn. En dan moeten die onderwerpen ook nog zo gepresenteerd worden dat ze dat 'buitenpubliek' het snapt en niet te lang verveeld wordt (want zap-momenten moeten worden voorkomen !).

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

Lokale omroepen daarentegen kunnen lokale onderwerpen veel vaker behandelen en er uitvoerig aandacht aan besteden. Immers, de lokale omroep in Leeuwarden, Omroep Mercurius, hoeft geen rekening te houden met luisteraars in Heerenveen. Daarom kan Omroep Mercurius elke dag aandacht besteden aan gemeentepolitiek en hoeft ze zich niet, zoals haar regionale collega Omroep Friesland, te beperken tot burgemeestersrellen. Daarom is de lokale omroep in Volendam nu nog bijna dagelijks bezig met de verschrikkelijke nieuwjaarsramp. Daarom heeft de lokale omroep in Enschede een belangrijke rol kunnen spelen, bij de ook al verschrikkelijke vuurwerkramp, in voorlichting aan allochtonen en programma's in eigen taal uitgezonden. Daarnaast zenden vele tientallen lokale omroepen alle raadsvergaderingen live en integraal uit: de hele gemeente als publieke tribune. Waar de mogelijkheden voor andere media ophouden, daar ligt een belangrijke taak voor lokale omroepen, namelijk aandacht blijven besteden aan onderwerpen ook als ze niet meer interessant zijn voor de bovenlokale pers.

De communicatie-functie van lokale omroepen, ook wel de platformfunctie genoemd, is net zo belangrijk. Via lokale omroepen kunnen allerlei mensen, belangengroepen, etc. aan het woord gelaten worden. Lokale omroep vervult zo een stimulerende rol om mensen en groeperingen van allerlei soorten met elkaar in contact te brengen.

Daarom zijn nieuwe media ook bij uitstek ontdekt door lokale omroepen. Internet lijkt natuurlijk in eerste instantie een wereldwijd netwerk. Maar dat was de telefoon ook en toch wordt die het veel vaker gebruikt voor lokale dan voor internationale gesprekken. Ook bij internet gebeurt dat: publiek surft massaal naar lokale sites omdat daar informatie te vinden is die direct van belang is. Het is natuurlijk interessant om een pizzeria in New York te kunnen bezoeken, maar als je er een bestelt dan wil je de pizza graag warm thuis bezorgd krijgen. Het is ook interessant om te kijken naar gemeenteraadsvergaderingen in Los Angeles, maar interessanter is het de lokale raadsvergadering van je eigen plaats live te kunnen volgen.

Lokale omroep biedt bewoners, verenigingen, buurthuizen, instellingen en gemeentelijke diensten een uitgelezen mogelijkheid om zeer diverse doelgroepen te bereiken.

Samenvattend: de belangrijkste functies van publieke lokale omroep zijn de lokale informatie- en communicatiefuncties. Die functie kan niet door andere media vervuld worden. Daar ligt de kracht van lokale omroep.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

6. Taak en rol lokale overheid

Globaal zijn er vijf gemeentelijke rollen te beschrijven:

1. de gemeente als adviseur aan het Commissariaat voor de Media inzake de zendtijdaanvraag
2. de gemeente als formele benoemer van de leden van het representatieve bestuur van de lokale omroep
3. de gemeente als subsidieverlenende instantie
4. de gemeente als doorbetaler van de extra Gemeentefondsgelden
5. de gemeente als opdrachtgever voor programma's.

Ik wil vooral ingaan op de financiële relatie tussen lokale overheid en lokale omroep: de laatste drie rollen.

Eerst kort aandacht voor de gemeente als opdrachtgever voor programma's. De landelijke overheid hanteert, na jarenlange discussies over ongewenste effecten zoals overheidsinvloed op programmering, richtlijnen. Die staan in een notitie van de RijksVoorlichtingsDienst van juli 2000. Ze zijn heel uitvoerig, misschien te uitvoerig, maar zouden een goede leidraad kunnen zijn voor opdrachtradio- en televisie. Zo zou voorkomen kunnen worden dat onder het mom van subsidievoorwaarden lokale omroepen gedwongen worden bepaalde programma's uit te zenden. Als gemeenten bepaalde programma's willen, bijv. in het kader van voorlichting over gemeentelijk beleid, dan zou dat volgens deze richtlijnen moeten gebeuren: het gaat dan om productieopdrachten waarvoor de normale zakelijke verkeersregels gelden, leveringsvoorwaarden en productiecontracten, zeker niet de Algemene Subsidievoorwaarden.

Interessant in dit verband is een uitspraak hierover inzake subsidiebeleid van de gemeente Heumen: de Arnhemse rechtbank heeft april 2001 gesteld dat het onderscheid tussen subsidiegelden en betalingen voor productie-opdrachten duidelijk moet zijn en afzonderlijke acties zijn.

Subsidie en doorbetalen gemeentefondsgelden: die behandel ik bewust apart. Het doorbetalen van de compensatie via het gemeentefonds voor het verlies van de lokale opslagmogelijkheid is immers de opvolger van lokale opslag op de omroepbijdrage. En die lokale opslag was in 1996 in het leven geroepen om juist naast de subsidie lokale omroepen te versterken. Die opslag was uitdrukkelijk niet bedoeld om het generieke subsidie-instrument te vervangen. Bovendien gold een besluit tot invoering van lokale opslag voor een periode, die samenhang met de duur van de zendmachtiging. Op die manier werd ook belangrijk bijgedragen aan een, zij het minimaale, structurele financiële zekerheid van de lokale omroepen.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

Over subsidiering door gemeenten is een aparte verhandeling te houden. Welke vormen kan de subsidie aannemen, structureel, eenmalig, projectsubsidie, startsubsidie, gratis huisvesting, etc. Daarnaast worden allerlei voorwaarden verbonden aan dergelijke subsidies: bedrijfsplannen, meerjarenbudgetten, luisteronderzoeken, specifieke programma's, te behandelen onderwerpen, uitzendfrequenties, etc.

Belangrijk is dat subsidievoorwaarden de programmatische vrijheid niet aantasten. Die is grondwettelijk vastgelegd en alleen bij wet kunnen nadere voorwaarden gesteld worden. Dat gebeurt in de Mediawet. Bijvoorbeeld het eisen van luisteronderzoek en het afrekenen op het behalen van bepaalde luisterdichtheden gaat al ver. Daarmee zou je de betreffende lokale omroep kunnen dwingen haar programmabeleid aan te passen.

De bezwaarschriftencommissie in Leersum formuleerde het zo: *“De commissie is van mening dat het stellen van een dergelijke voorwaarde op z'n minst op gespannen voet staat met het gestelde in de Mediawet en de daarin opgenomen rechten/verplichtingen voor de lokale omroep en de bevoegdheden van het Commissariaat voor de Media.”*

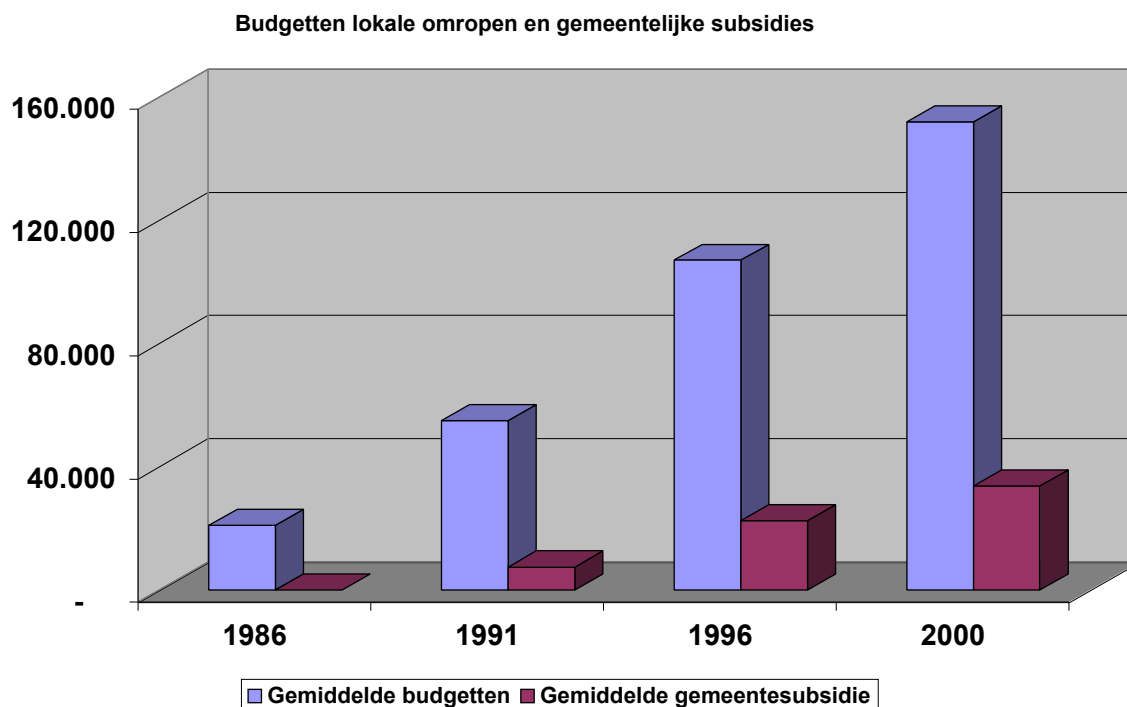
De gemeente volgde dit advies van de commissie en schrapte de eis voor luisteronderzoek uit de subsidievoorwaarden voor de lokale omroep.

De tekst van dit advies is bij de OLON verkrijgbaar.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

Hoeveel subsidie verstrekken gemeenten eigenlijk ?

De lichte blokken geven telkens het gemiddelde budget weer van een lokale omroep, het donkere blok de gemiddelde gemeentelijke subsidie in dat jaar.

Voor 1986 ontbreken de subsidiecijfers. In 1991: 7.500,- van de in totaal 55.000,- uit gemeentelijke inkomsten. In 1996 was die bijdrage gegroeid naar 22.500,- en in 2000 bedroeg de gemeentelijke bijdrage 38.000,-. In percentage is de stijging van 14% in 1991 naar 22% in 2000.

Het betreft hier 'gemiddelden'. Nog steeds ontvangen veel lokale omroepen helemaal geen subsidie.

In 1990 ontving nog slechts 12% enige vorm van lokale subsidie, in 2000 is dat al wel gegroeid tot 41%. De mogelijkheid van een lokale opslag heeft uiteindelijk in 1999 voor 94 omroepen (ruim 30%) extra geld opgeleverd. Van deze 94 omroepen ontving ongeveer 40% overigens ook al subsidie, voor ongeveer 50 omroepen was de lokale opslag de eerste keer dat zij via de gemeente geld kregen.

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres "Lokale omroepen", 8 november 2001

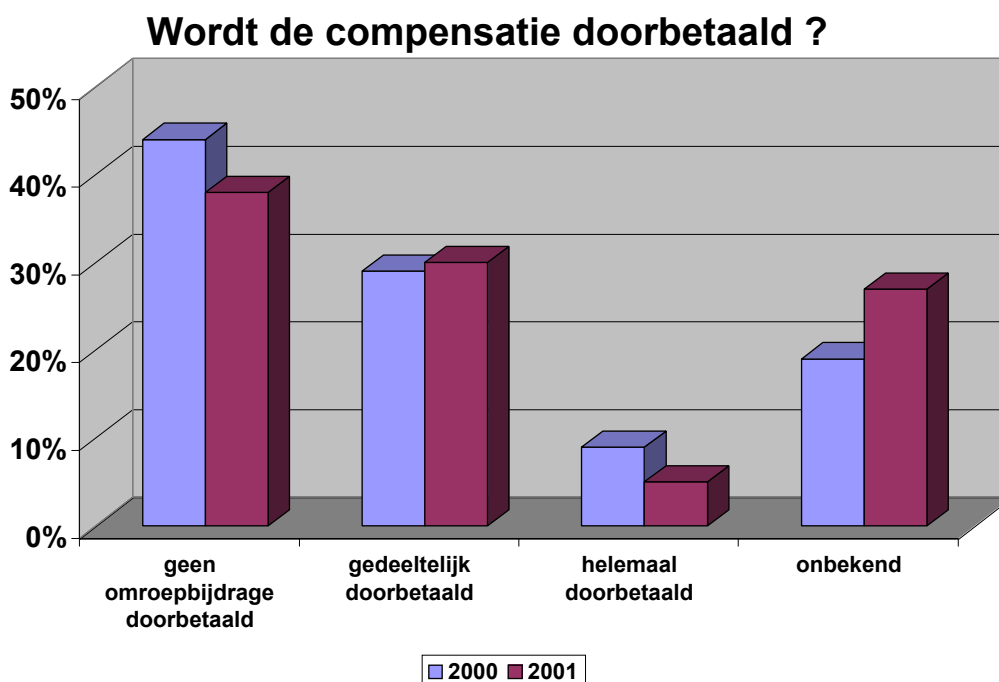
De discussies rond de fiscaliseringsoperatie van de omroepbijdrage en de compensatie voor publieke lokale omroep zal ik hier niet herhalen. Wel is het belangrijk om hier actuele gegevens te presenteren over hoe gemeenten omgaan met het extra geld, dat ze sinds 2000 via het gemeentefonds ontvangen.

In 2000 was dat uiteindelijk 14 miljoen, in 2001 ongeveer 14,7 miljoen.

In 2000 is van die 14 miljoen ongeveer 5,1 miljoen terecht gekomen bij ongeveer de helft van de lokale omroepen. Vooralsnog wijzen de cijfers voor 2001 niet op een verbetering.

Het kabinet is van plan om bij de volgende voorjaarsnota de besteding van de compensatiegelden te evalueren en te bekijken hoeveel er nu werkelijk besteed wordt voor lokale omroepen. Zoals vaker met dit soort voornemens weten we niet wat het kabinet met welke uitkomst gaat doen: wordt het bedrag verhoogd als blijkt dat gemeenten te weinig geld hebben of wordt het verlaagd als gemeenten niet genoeg aan lokale omroep besteden ?

Bekijken we het vanuit het perspectief van de gemeenten, dan ziet de situatie er als volgt uit:

In 2000 bedienen 316 lokale omroepen gezamenlijk 457 gemeenten.

Van die gemeenten betaalden in 2000 44% de extra gelden vanuit het gemeentefonds niet door naar de lokale omroepen in 2001 zakte dat naar 38% (de twee linkerkolommen). Het aantal gemeenten dat het hele bedrag doorbetaalde zakte ook, en wel van een toch wel schamele 9% in 2000 naar een nog schamelere 5% in 2001 (derde kolommen van links).

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

We zagen eerder al dat het gemiddelde budget in 2000 voor een lokale omroep uitkwam op ongeveer 150.000,-. Als we de gemiddelde subsidie en de gemiddelde opbrengst uit doorbetaling van gemeentefondsgelden bij elkaar optellen, dan dekken die voor ongeveer 33% deze inkomsten. De andere 100.000,- wordt door lokale omroepen zelf opgebracht.

7. Samenvatting en conclusies

Lokale omroep is geen eendagsvlieg gebleken. Sterker nog: de groei zit er nog steeds in. De budgetten stijgen en lokale omroepen maken steeds vaker gebruik van nieuwe mediamogelijkheden. De voornaamste taken van lokale omroepen liggen op het terrein van informatie en communicatie: ze bieden burgers een platform om kennis te nemen van lokale gebeurtenissen en daarover meningen uit te wisselen. Daarmee spelen ze een belangrijke en, omdat andere media verdwijnen of steeds grootschaliger worden, steeds meer onmisbare functie voor de lokale democratie.

Uit de gepresenteerde cijfers blijkt dat nog lang niet alle gemeenten overtuigd zijn van alle voordelen, die lokale omroep te bieden heeft. In alle eerlijkheid moet ik natuurlijk erkennen dat sommige lokale omroepen het ook wel moeilijk maken die voordelen te zien. Maar de kwaliteit verbetert voortdurend, en juist door lokale omroep te ondersteunen kunnen lokale overheden belangrijk bijdragen aan de kwaliteit van lokale omroepen.

De kwaliteit van de lokale democratie is ook een zorg van de landelijke overheid. Er worden allerlei bestuurlijke maatregelen genomen om de lokale democratie vitaler te maken: meer lokale invloed bij benoeming burgemeester, dualisering van gemeentebestuur, referendum, etc. Er is ook altijd bezorgdheid over opkomstcijfers bij verkiezingen en de lokale verkiezingen komen er weer aan.

Naar mijn mening zou de landelijke overheid vanuit die zorg voor de kwaliteit van lokale gemeenschappen ook meer dan alleen wetgevende verantwoordelijkheid moeten nemen. De Tweede Kamer heeft tot 5 maal toe gepoogd het kabinet hierop aan te spreken: 3 moties en 2 amendementen. Maar tot nu toe weigert het kabinet halsstarrig tegemoet te komen aan de wens om de compensatiegelden terecht te laten komen daar waar ze horen: bij de publieke lokale omroepen. Dat is een verantwoordelijkheid van de lokale overheden, aldus het kabinet.

In 1982 stond het nog zo in een VNG-notitie over lokale omroep: *“Financiering door hogere overheden of (mede) uit algemene omroepmiddelen zal ongetwijfeld leiden tot ongewenste boven- of buitenlokale invloed”*.

Zou dat nog steeds de drijfveer zijn van het verzet tegen oormerking?

Lokale omroep: Parel van de lokale democratie

Pieter de Wit, VNG-Congres “Lokale omroepen”, 8 november 2001

Uit de hier gepresenteerde cijfers blijkt dat publieke lokale omroep, als de compensatie voor lokale omroep beschikbaar gesteld zou worden, daarmee ongeveer 30% van haar bestaande inkomsten kan dekken. Tegelijk wordt nu al ruim 20% door gemeenten in subsidievorm verstrekt. Daarmee wordt voldaan aan een oud stokpaardje van de Olon: gespreide financiering van lokale omroep om de afhankelijkheid van één geldschieder te voorkomen. “*Zo wordt het geen politieke speelbal*”, aldus Loek Hermans in 1983. Misschien moet hij hier nog maar eens aan herinnerd worden zodat zijn collega-bewindslieden kan aanspreken...

Op veel andere terreinen nemen de landelijke en lokale overheden gezamenlijk financiële verantwoordelijkheid. Dat zou ook voor publieke lokale omroepen moeten gebeuren.

Dat zou een aanzienlijke en noodzakelijke versterking van de publieke functie van lokale omroep kunnen inhouden. Betere lokale communicatie en informatie: Lokale omroep als de Parel van de lokale democratie.

Dank u voor uw aandacht.